

Τί δὲ δυνάμεθα ἐν ὀλίγοις νὰ εἰπώμεν περὶ τῆς μεγάλης καὶ εὐφύρου καὶ ναυτικῆς καὶ ἀνδρογόνου Κεφαλληνίας; ἰδοὺ ἡ ὑψηλὴ αὐτῆς κορυφὴ γελοῖσα καὶ ἰόχρους πρὸς οὐρανὸν πάντοτε αἶθριον καὶ κυανοῦν νεύει, παρὰ τὸ στόμιον τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, φυσικὸς σταθμὸς αὐτῆς τε καὶ ἡ Ζάκυνθος τῶν ἐκ Πατρῶν ἀναπλευρῶν σταφυδοποιμειῶν. Πῶς νὰ περιγράψωμεν τὴν φιλοξενίαν τῶν κατοίκων, τὴν καλλονὴν καὶ χάριν τῶν γυναικῶν αὐτῆς; Ἐκ τῆς κορυφῆς ἐκείνης, ὅπου κκτερηριμμένος καίται ὁ πύργος τοῦ Γυσκάρδου βλέπεις τὴν Λευκάδα, ἐξ ἧς ἡ Σαπφώ, θέλουσα νὰ σώσῃ τὸ κατὰφλέγον αὐτὴν πάθος, ἐπῆδυσεν εἰς τὰ κύματα. Τίς δὲν γνωρίζει τὸ Ἀργοστόλιον καὶ τὸ Ἀηξούριον καὶ τὸν ταλαίπωρον Τάπκν τον συμβολαιογράφον;

Πλεύσωμεν μικρὸν πρὸς νότον· ἀντικρὺ τοῦ Χελωνίτου ἀκρωτηρίου τῆς Πελοποννήσου ἀμφίρρυτος καίται ἡ ἄλλατε ὕλησσα Ζάκυνθος (ἡ καὶ ἀρσενικῶς), *il fior di levante, l'île d'or*· ἐκεῖθεν ἐκπέμπεται ἀριωματοφόρος αὐρὰ κατὰτέρπουσα τοὺς ἐπὶ τῆς πελοποννησιακῆς ἀκτῆς καθημένους· ὁ ἐξηπλωμένος ἐκεῖ ποιμὴν ἀναπνέει τὴν γλυκεῖαν ταύτην ἁερὶνὴν αὐραν, θαυμάζει τὰ χρυσᾶ ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος νέφη καὶ τὰ κυανόχροα ἔρη, συρίττει δὲ πρὸς τὸν γλυκὺν τῶν κυμάτων ψιθυρον ὑπὸ χρυσῶν ὀνείρων κατεχόμενος· τείνει δὲ καὶ ὁ παρ' αὐτὸν πιστὸς κύων τὸ οὖς τερπόμενος ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ αὐτῷ καὶ μελωδικοῦ συριγμοῦ, ἐν ᾧ ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῶν πλοιάριον οὐριόδρομει ἐπὶ αἰὲς ἀτρυγέτοιο, κατόπτρου λειοτέρως... Τίς οἶδεν ἴσως δὲν ἐπανέλθῃ πλέον, πενήθησῃ δ' ἡ ἐπὶ τοῦ κατερριμμένου τυμπάνου γυνή, ἥτις ἐνδακρυσ ἀτενίζει τὰ βλέμματα πρὸς τὸ μακρὰν ἀποπλέον πλοιάριον. . . Κλαίει ἡ δυστυχὴς δι' ἀδελφὸν ἢ ἀνδρὰ τὸν ὅποιον δὲν θέλει ἴσως ἶδει ποτέ· οὕτω καὶ ἡμεῖς θρηνοῦμεν τὴν σήμερον ἀδελφοὺς, ὑπὸ τὴν δουλείαν οὐχὶ στενάζοντας, ἀλλ' ἀσπαίροντας καὶ ἀγωνιζομένους πρὸς τοὺς δεσπότες, ὡς ὁ κυβερνήτης τοῦ πλοίου θέλει παλαίσει ἀτρόμητος ἐν καιρῷ τρικυμίας.

Σ.

Η ΕΝ ΑΥΡΗΛΙΑ

Ἑλληνικὴ παράστασις « τῶν Περσῶν »
τοῦ Αἰσχύλου.

Ἡ Αὐρηλία, μίξ τῶν πιστοτέρων πόλεων εἰς τὰς ἀρχαίας παραδόσεις, ἐώρτασε τελευταίως μετὰ ἐπιδείξεως μεγάλῃ καὶ αἰσθημάτων οὐδόλως ἁλλοιωθέντος ἀπὸ τόσων ἐνιαυτῶν τὴν 433 ἐπέτειον ἐορτὴν τῆς παραδόξου ἀπελευθερώσεώς της. Τοιαῦ-

ται πράξεις εἶναι προτιμότεραι πάσης ἄλλης ἀναμνήσεως συμβάντων μεμονωμένων, διὰ τὰ ὅποια δικαίως πόλις τις ἡ ἐπαρχία ἐναθρόνεται· αὕτη εἶναι ἔπαινος τοῦ πατριωτισμοῦ, τῆς θρησκευτικῆς ἐμπνεύσεως, τῆς ἐθνικῆς ὁρμῆς τῶν μεγαλητέρων καὶ εὐγενεστέρων αἰσθημάτων προσωποποιηθέντων εἰς τὴν πτωχὴν ἐκείνην χωρικὴν, τὴν ὅποιαν ὁ ὕψιστος ἐπεμψεν ἐν καιρῷ κινδύνου διὰ νὰ καταστῇ ἡ ἀπελευθερώτρια τῶν συμπολιτῶν της. Ἡ Αὐρηλία τιμᾷ ἑαυτὴν μεγάλως φυλάττουσα μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαθείας τὴν μνήμην τῆς ἐνδόξου αὐτῆς ἡρωίδος, καὶ διατηροῦσα μετὰ τοσαύτας ἐπαναστάσεις καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν παρόντων χρόνων τῆς ἀδιαφορίας καὶ τοῦ ἐγωϊσμοῦ, μίαν τῶν περιπαθεστάτων παραδόσεων τὰς ὁποίας ἀναφέρει ἡ ἱστορία ἡμῶν.

Τὸ παρὸν ἔτος, ἡ πατροπαράδοτος αὕτη ἐορτὴ εἶχεν εὐφρὺς καὶ λαμπρὸν προανάκρουσμα. Ὁ ἐπίσκοπος Dupanloup, ὁ τόσον ἐνδιαφερόμενος διὰ τὸ μεγαλεῖον τοῦ τόπου του, συνέλαβε τὴν ὡραίαν ιδέαν νὰ προετοιμάσῃ τοὺς μαθητὰς τοῦ μικροῦ ἐκπαιδευτηρίου του ἵνα παραστήσωσι μίαν τῶν τραγωδιῶν τοῦ Αἰσχύλου « τοὺς Πέρσας » τῶν ὁποίων τὸ ἀντικείμενον, ἡ ἀπελευθέρωσις τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Ἑλλάδος, εἶχεν ἀναλογίαν τινὰ μετὰ τῆς Αὐρηλίας· τιμῶν δὲ οὕτω τρανῶς τὸν πατριωτισμὸν, ὁ σεβάσμιος ἀρχιερεὺς, εὔρε περιστάσιν νὰ ἐνθαρρύνῃ τὰς σοβαρὰς μελέτας, τῶν ὁποίων εἶναι πάντοτε ἐνθέρμος παραινέτης.

Δὲν εἶναι πρώτη φορά, καθ' ἣν ὁ εὐγλωττος ὑπερασπιστὴς τῶν ἀρχαίων κλασικῶν, ἐνόησεν τὸ παράδειγμα μετὰ τῶν συμβουλῶν, παρουσιάζει λαμπρὸν θέαμα φιλολογικῶν ἐορτῶν, τῶν ὁποίων ἡ σοφὴ Γερμανία ἐπὶ πολὺν χρόνον εἶχε τὸ μονοπώλιον. Αἱ ἤδη ὁ φιλολογικὸς κόσμος προσεκλήθη εἰς πανηγύρεις τοιαύτας, καὶ αἱ παραστάσεις τοῦ Φιλοκτήτου καὶ Οἰδίποδος ἐπὶ Κολωνῷ εἶναι ζωνταὶ ἀκόμη εἰς τὸ πνεῦμα τῶν θεατῶν.

Τίς ἀγνοεῖ τὴν ὠφέλειαν, ἣν ἐκ τῶν τοιούτων σπουδῶν οἱ περιφημότεροι συγγραφεῖς γάλλοι, Fénelon καὶ Racine ἀπῆλυσαν; Τίς ἀγνοεῖ, ὅτι τὴν προηγηθεῖσαν περίοδον τοῦ μεγάλου αἵωνος, προητοίμαζον τὰ ἀριστουργήματα τοῦ Racine διὰ παραστάσεων τῶν κλασικῶν Λατίνων καὶ Ἑλλήνων συγγραφέων, ἐν τοῖς γνωστοῖς γυμνασίοις d'Harcourt καὶ τοῦ Beauvais, καὶ ὅτι εἰς τὸ γυμνάσιον τῶν διδασκάλων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ Ῥώμης ἐσχηματίσθη ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ θαυμασία ἐκείνη γλῶσσα, τὴν ὅποιαν ὁ Τηλέμαχος καὶ ἡ Ἀθαλία ἀπαθανάτισαν.

Οἱ συγγραφεῖς καὶ ποιηταὶ μας θὰ ὠφελοῦντο πολὺ περισσότερο ἐὰν ἐνεπνέοντο ἐκ τῶν αὐστηρῶν ἐκείνων καλλονῶν. Θὰ ἐδιδάσκοντο ἀπὸ τὸν Αἰσχύ-

λον καὶ Σοφοκλῆ, ἀλήθειαν, αἰσθήματα γενναῖα καὶ ὕψος γλαφυρὸν, τὸ ὁποῖον πολλοὶ μεταξὺ αὐτῶν δὲν γνωρίζουν πλέον. Ἰσως ἠθέλαμεν ἔχει ὀλιγωτέρας λυπηρὰς ἐκπλήξεις, ἀλλὰ περισσοτέρας εὐγενεῖς ἡδονὰς, ὀλιγωτέρας μὲν συγκινήσεις, ἀλλὰ περισσοτέραν ἠθικὴν ὠφέλειαν· θὰ ἐξηρχόμεθα τοῦ θεάτρου ὀλιγωτέρον ἐνθουσιασμένοι, ἀλλὰ καλλήτεροι.

Ἡ τραγωδία τῶν Περσῶν εἶναι ἀναμφισβητήτως ἡ ὠραιότερη ὅσων συνεγράφησαν εἰς τὸ ἁρμονικὸν τοῦτο ἰδίωμα. Διὰ τοῦτο καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν Παρισίων ἀνταπεκρίθησαν μετὰ μεγάλης προθυμίας εἰς τὰς προσκλήσεις τοῦ ἐπισκόπου τῆς Αὐρηλίας.

Ἡ σκηνὴ ἐστήθη εἰς τὸ βάθος τοῦ εὐρυχώρου δωματίου τοῦ ἐπισκοπικοῦ παλατίου, τὸ παραπέτασμα ἐφυλάσσετο οὕτως εἵπαιν ὑπὸ τοῦ Σοφοκλέους καὶ τοῦ Αἰσχύλου, τῶν ὁποίων αἱ σοβαραὶ εἰκόνες προεξείχον ἐκατέρωθεν ἐπὶ τοῦ μεταξωτοῦ ὑφάσματος. Εἰς τὰ πρῶτα θεωρεῖα ἐκάθηντο τρία μέλη τῆς Γαλλικῆς ἀκαδημίας, οἱ K. Saint-Marc-Girardin, Legouvé καὶ Patin, οἱ K. Egger τῆς ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν, τινὰ μέλη τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας, εἰς πρῶτην ὑπουργὸς, καὶ πολλοὶ ἐπίσημοι πολιτικοὶ καὶ φιλόλογοι.

Ὁ K. Berryer, ἐμποδισθεὶς, ὁ K. de Montalembert, ἀπὼν εἰς Βέλγιον ἕνεκα οἰκογενειακοῦ πένθους, καὶ διάφορα μέλη τῆς Ἀκαδημίας (Institut) ἐξέφρασαν πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Dupanloup τὴν ζωντάν αὐτῶν λύπην.

Ὀλίγα μόνον θέλομεν ἀναφέρει περὶ τῶν Περσῶν, διότι πάντες γινώσκουσιν ἢ δύνανται ν' ἀναγνώσῃσι τὸ θεῖον τοῦτο σύγγραμμα καὶ εἰς τὰς λαμπρὰς μεταφράσεις τῶν K. K. Villemain καὶ de Marcellus.

Βλέποντες τὴν πορείαν τῆς ἀπλῆς ταύτης πράξεως, τὴν ὁποίαν τὰ δάκρυα μόνον τῆς μητρὸς καὶ οἱ γογγυσμοὶ τοῦ πατριωτισμοῦ ἐνεψύχουν, εἶπομεν καθ' ἑαυτούς· « Ἰδοὺ θεάματα διὰ τὰ ὅποια αἱ Ἀθηναὶ ἐμαίνοντο ἐν καιρῷ τῆς λαμπρότητός των. Θὰ εἶχον ἄρα γε τὴν δύναμιν καὶ τὸ προτέρημα νὰ μᾶς συγκινήσωσι σήμερον; Ὁ πόσον τελειοποιηθεὶς πολιτισμὸς ἡμῶν θὰ συναισθανθῇ τὴν ἀρχαίαν καλλονήν; Ἄς μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ διστάσωμεν, διότι ἡ νεώτερα κονίστρα θὰ ἔχασματο ἀκούουσα διηγήματα καὶ περιγραφὰς, αἱ ὁποῖαι ἔθειγον καὶ ἐνθουσίαν τὸν περιφανέστατον αἰῶνα τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ παραπέτασμα ὑψοῦται καὶ καταβάνει κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν, ἥτις προητοίμαζε τὸν θεατὴν ἐκ τοῦ εὐγενεστέρου μέλους τοῦ σώματος τοῦ ὑποκριτοῦ, τὴν κεφαλὴν, νὰ παρατηρήσῃ τὸ λοιπὸν μέρος· καὶ ὅχι ὥς οἱ νεώτεροι οἵτινες δεικνύουσι πρῶτον τοὺς πόδας καὶ τὰς κνήμας. Ταύτην τὴν στιγμήν, ἐνόμιζέ τις ὅτι εὕρισκετο εἰς τὰ Σούσα ἐπὶ τινος ἐξώστου τῶν ἀνγκτόρων τῶν βασιλέων τῶν Περσῶν.

Ἐδῶ μὲν βλέπει τὴν εἴσοδον τοῦ παλατίου, μὲ τὰς στήλας καὶ τοὺς γιγαντιαίους τάφους, ἔχοντας μορφὴν ἀνθρώπων. Ἐκεῖ δὲ τὸ μνημα τοῦ Δαρείου, ὡς παριστάνουσιν αὐτὸ αἱ τελευταῖαι ἀνακαλύψεις ἐν Περσεπόλει· εἰς τὸ βάθος ἡ πόλις τῶν Σούσων μετὰ τῶν μνημείων, τῶν ναῶν, τῶν φοινίκων αὐτῆς, ἀνωθεν δὲ ὁ οὐρανὸς, ἐπληροῦτο ἐκ τοῦ καυστικοῦ καὶ διαφανοῦς φωτός τῆς ἀνατολῆς.

Γέροντες συνομιλοῦσι μετ' ἀνησυχίας περὶ τῆς ριψοκινδύνου ἐκστρατείας, καὶ κοινωνοῦν πρὸς ἀλλήλους τοὺς φόβους των, ὅτε Ἄτοσσα, ἡ μήτηρ τοῦ μεγάλου βασιλέως, ἔρχεται τεταραγμένη νὰ πληροφορηθῇ παρὰ τοῦ χοροῦ τὰ τοῦ πολέμου.

ΑΤ. Ὁ φίλοι, ποῦ τὰς Ἀθῆνας φασὶν ἰδρῦσθαι χθονός;

ΧΟ. Τῆλε πρὸς δυσμάς, ἀνακτος Ἡλίου φθινασμάτων.

ΑΤ. Τίς δὲ ποιμάνειρ ἐπεστι, κάπιδεσπόζει στρατοῦ;

ΧΟ. Οὐ τινος δοῦλοι κέκληνται φωτός, οὐδ' ὑπῆκοι.

Ἐξάφνης φθάνει ἄγγελος διαφυγὼν τὸν θάνατον καὶ διηγᾶται τὴν αἱματηρὰν ναυμαχίαν τῆς Σαλαμίνας, καὶ τὴν καταστροφὴν τοῦ ἀναριθμήτου Περσικοῦ στρατοῦ. Πρέπει ν' ἀκούσῃ τις ταύτην τὴν διήγησιν, τὴν περιγραφὴν μιᾶς τῶν καταστροφῶν ἥτις κατεστάραξε τὴν ἱστορίαν, καὶ ὅπου συντρίβονται αἱ ὑπέρμετροι φιλοδοξίαι καὶ αἱ ὁρμαὶ τῆς ὑπερηφάνιας. Ἐκπεπληγμένη ἐκ τοῦ δυστυχήματος ἡ Ἄτοσσα ἠρώτησε, καὶ τί καθιστᾷ τὰς Ἀθῆνας ἀνίκητους;

Ἔστ' ἄρ' Ἀθηναῖον, ἔστ' ἀπόρρητος πόλις.

Ἀνδρῶν γὰρ ὄντων ἕρκος ἐστὶν ἀσφαλές.

ἀπεκρίθη ὁ Ἄγγελος. Ὁ χορὸς ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ τοῦ ἐπικαλεῖται τὸν Δαρεῖον· ἀμέσως ἡ σεβασμία σκιὰ ἐξέρχεται τοῦ τάφου καὶ συμβουλεύει τοὺς Πέρσας ὡς μόνον μέσον σωτηρίας, ν' ἀφήτῃσιν ἡσύχους τοὺς Ἀθηναίους καὶ νὰ μὴ προσβάλλωσι ποτὲ τοὺς Ἕλληνας, ἀναμιμνήσκων αὐτοῖς τὴν ἥτταν τοῦ Μαραθῶνος. Ὑστερον ἡ σκιὰ προσθέτει, ὅτι μεγάλοι στρατηγοὶ δὲν ἀρκοῦν διὰ νὰ καταστρέψωσι καὶ νικήσωσι τὸ πᾶν, καὶ ὅτι ὁ υἱὸς του, μαχόμενος ἐναντίον τῶν θεῶν, δὲν ἠδύνατο φυσικὰ νὰ ἐλπίζῃ νίκας, τέλος ὅτι ἡ φρόνησις, ὡς ναυπηγός, πρέπει νὰ διοικῇ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἀνδρείαν, ἄλλως τὰ μεγαλύτερα δυστυχήματα (δικαία τιμωρία τῆς ἱεροσύλου αὐθαδείας) προσβάλλουν τοὺς τολμῶντας νὰ εἰσβάλλωσιν εἰς τὴν ἑλληνικὴν γῆν, συλῶντας τὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν καὶ πυρπολοῦντας τοὺς ναοὺς αὐτῆς. Τέλος ὁ Ξέρξης φθάνει, μόνος, ἄνευ ὀπλῶν τὰ ἐνδύματα ἐσχισμένα, καταβεβλημένος ἐκ τῆς λύπης καὶ τοῦ αἰσχύους. Ἀναγνωρίζει τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων τοῦ πατρὸς του·

Τὰς ὠκυγίας κατιδόντες

στυγνὰς Ἀθῆνας, πάντες

ἐνὶ πτόλιν

ἔ-ε-ε τλάμονες

ἀσπαίρουσι χέρσιν.

Ὁ χορὸς ἐνώνει τοὺς θρήνους τοῦ μετὰ τῶν τοῦ βασιλέως, καὶ οὕτως τελειώνει ἡ μεγαλοπρεπὴς τραγωδία τῆς ὁποίας ἀντικείμενον εἶναι ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τὸ εὐγενέστερον ἴσως αἶσθημα τῆς ἀνθρωπίνου ψυχῆς, ὁ πρὸς τὴν πατρίδα ἔρως.

Αὕτη ἡ τραγωδία τοῦ Αἰσχύλου, κατὰ παρατήρησιν τινὰ γενομένην τὴν ἐσπέραν τῆς παραστάσεως ὑπὸ τοῦ σοφωτέρου ἀκροατοῦ K. Patin (τοῦ ὁποίου αἱ ἐπιτυχεῖς μεταφράσεις τοῦ πατρὸς τῆς τραγωδίας εἶναι πασίγνωστοι) τρεῖς μόνον παρεστάθη· πρῶτον ἐπὶ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ θεάτρου καὶ παρόντος τοῦ συγγραφέως, ὁκτὼ ἔτη μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι νίκην· δεύτερον ἐν Συρακούσαις ἐπὶ Ἰέρωνος, τυράννου τῆς Σικελίας, καὶ τρίτον μετὰ τρεῖς καὶ εἴκοσιν αἰῶνας ἐν Αὐρηλία. Αὕτη ἡ τελευταία παράστασις, κατὰ τὴν μαρτυρίαν πάντων, δὲν ὑπῆρξε κατωτέρα τῶν λοιπῶν δύο. Ἐὰν ἡ Αὐρηλία δὲν ἦτο ἐκείνην τὴν ἐσπέραν αἱ Ἀθῆναι τοῦ Περικλέους, ἦτο τοῦλάχιστον μετὰ τοῦ ἀρχιερέως αὐτῆς, τοῦ θαυμαστοῦ τοῦ Σοφοκλέους καὶ Πλάτωνος, καὶ τοῦ ὑπερασπιστοῦ τοῦ Εὐριπίδου καὶ Πινδάρου, αἱ Ἀθῆναι τῶν λαμπρῶν ἡμερῶν τοῦ Βασιλείου καὶ Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζινοῦ, ὅτε νέοι μαθηταὶ ἐξήγουν τὰ ἀριστουργήματα τῶν Ἑλλήνων καὶ προητοιμάζοντο διὰ τῶν ἔργων τούτων καὶ τῶν φιλολογικῶν δαφνῶν εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς ἀποστολῆς καὶ τοὺς θριάμβους τῆς χριστιανικῆς θρησκείας.

Ἀδύνατον νὰ περιγράψωμεν τὴν ἐπιτυχίαν μεθ' ἧς οἱ αὐρηλιανοὶ μαθηταὶ παρέστησαν τὰς διαφόρους περιπετείας τοῦ δράματος, τὰς κινήσεις, τὸν τόνον τῆς φωνῆς, τὴν ζωηρὰν ἐκφρασιν τῶν αἰσθημάτων.

Ἀπέχομεν τοῦ νὰ ἐπαινέσωμεν ἰδιαιτέρως τινὰς τῶν μαθητῶν· ὅλοι ἀνεξαίρετως, ἀπὸ τὴν συμπαθητικὴν ἄτοσσαν μέχρι τοῦ τελευταίου προσώπου τοῦ χοροῦ, ἐδείχθησαν ἄξιοι τῶν ἐπαινῶν οὓς ἀπένειμον αὐτοῖς οἱ ἐκ Παρισίων ἐλθόντες ἀρμόδιοι δικασταί.

Ἡ μουσικὴ τοῦ χοροῦ ἦτον αὐτὴ ἐκείνη ἡ ὑπὸ τοῦ Mendelssohn (περιωνύμου μουσηγέτου Γερμανοῦ) συγγραφείσα διὰ τὴν ἐν Βερολίνῳ παράστασιν τοῦ Οἰδίποδος, ἥτις συναρμολογήσα ἐπιτυχῶς διὰ τοὺς Πέρσας συνετέλεσεν οὐχὶ ὀλιγώτερον εἰς τὴν ἐντελὴ ἐπιτυχίαν τοῦ ὅλου ἔργου.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

Ε. Α. ΣΚΑΡΑΜΑΓΚΑΣ.

ΑΠΟΔΗΜΗΤΟΥ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ.

(Συνέχ. Ἰδ. φυλλ. 297.)

Ἀλλ' ὅπωςδὴποτε, ἀξιοσημείωτος ἐγένετο ἡ πρόοδος μεταξὺ τῶν ὁμογενῶν κατὰ τὰ δέκα τελευταῖα ἔτη. Καὶ αὐξήσεις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν σχολείων (*) καὶ βελτίωσις τῆς καθομιλουμένης καὶ σώματα δοκίμων ἱατρῶν, δικηγόρων καὶ διδασκάλων καὶ ἑξαρσις ἐθνικοῦ φρονήματος, πάντα ταῦτα μαρτυροῦσιν ὅτι παρῆλθεν ὁ καιρὸς καθ' ὃν τὸ ἦθος τῶν ραγιαδῶν ἠρμήνευεν, ὡς ἔγραφον ἄλλοτε (**), δουλοπροσύνην καὶ δειλίαν. Συνετέλεσε δὲ εἰς ταῦτα δραστηρίως καὶ ὁ πλοῦτος, ὅς

«*δύναμιν τε πλείστην τῶν ἐν ἀνθρώποις ἔχει,*» διότι καὶ κατὰ τὸ ἀργύριον θαυμασίως ἐπέδωκ' οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει. Μόνος τοῦ τύπου ὁ ἔρανος ὑπῆρξεν εὐτελής· διότι τὰ ἐνταῦθα φιλοπονούμενα, καὶ αὐτὰ μικρὰ καὶ εὐάριθμα, στρέφονται ἐξ ἀνάγκης περὶ ἀντικείμενα θρησκευτικὰ, ἐνεκα τῆς ἀνενδότου κατὰ τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας ἐπιβουλῆς. Καὶ ἐξαποστόλων καὶ ἀδελφῶν τοῦ ἐλέους καὶ σχολείων καὶ χρημάτων καὶ ὑποσχέσεων καὶ ἀπειλῶν καὶ κολακειῶν, πάσης καὶ παντοίας ἐνὶ λόγῳ σαγήνης γίνεται ἀσυστόλως χρῆσις, ὅπως δελεασθεῖσά τις συνείδησις ὁμολογήσῃ τὰ ἀλλότρια. Ταῦτά τις βλέπων σήμερον ἐξηγεῖ τὴν ἄλλως ἀκατάληπτον γνώμην ἐκείνων, οἵτινες καὶ κατ' αὐτὴν τὴν παραμονὴν τῆς πτώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔλεγον· «*κρεϊττότερόν ἐστιν εἰδέναι ἐν μέσῃ τῇ πόλει φακιόλιον βασιλεῦον Τούρκων ἢ καλύπτραν λατινικὴν.*»

Ἀλλὰ καὶ ἄλλο ζήτημα δίδει ἐνίοτε τροφὴν εἰς τὰ πιεστήρια τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων, τὸ τῶν πατριαρχικῶν, ὡς κοινῶς λέγεται. Πρέπει ἢ κατὰ πόσον πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῶσιν οἱ νέοι κανονισμοί; Οἱ κανονισμοὶ οὗτοι συζητηθέντες ὡς γνωστὸν ἐπὶ μακρὸν χρόνον ὑπὸ τε τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ὀρθοδόξων χριστιανῶν, ἐπικυρωθέντες δὲ ὑπὸ τῆς ὀθωμανικῆς κυβερνήσεως, ἐγένοντο ἐπὶ σκοπῇ καταλληλοτέρας καὶ εὐπρεπεστέρας διατάξεως τῶν τῆς Ἐκκλησίας εἶναι δὲ πέντε· πρῶτος ὁ περὶ ἐκλογῆς τοῦ Πατριάρχου, δεύτερος ὁ περὶ τῶν προσόντων καὶ περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκλογῆς τῶν ἀρχιερέων, τρίτος ὁ περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς ἱερᾶς Συνόδου, τέταρτος ὁ περὶ διαρκοῦς Μικτοῦ Συμβουλίου καὶ πέμπτος ὁ ὀρίζων τὸν μισθὸν τοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν ἄλλων ἀρχιερέων. Διὰ τῶν κανονισμῶν τούτων οὐκ ὀλίγα καινοτο-

(*) Εἰς τὸ τοῦ Σταυροδρομίου σχολεῖον, τὸ ἐπαξίως διευθυνόμενον ὑπὸ τοῦ Γαβριὴλ Σοφοκλέους, ἐκ τῶν τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου, φοιτῶσιν 600 μαθηταί.

(**) Τόμ. Γ'. φυλλ. 57. σελ. 206.